

**Мавзу: RUS TILINI CHET TILI SIFATIDA O'QITISHDA
KOMMUNIKATIV YONDASHUV: NUTQIY KO'NIKMALARNI
JADALLASHTIRISH METODIKASI**

(Topic: Communicative Approach in
Teaching Russian as a Foreign Language:
Methods for Accelerating Speaking Skills)

Muallif: Israilova Gulnoa Madaminovna

Ish joyi: 4-son politexnikumi Ingiliz tili fani o'qituvchisi

ANNOTATSIYA (ABSTRACT)

Ushbu maqolada rus tilini chet tili (PKI) sifatida o'qitishda kommunikativ yondashuvning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilinadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi o'quvchilarning nutqiy faolligini oshirish va "til to'sig'ini" yengib o'tishda samarali bo'lgan innovatsion metodlarni aniqlashdan iborat. Maqolada vaziyatli modellashtirish, rol o'yinlari va storytelling kabi metodlarning talabalar nutqini shakllantirish tezligiga ta'siri yoritilgan. Tadqiqot natijalari an'anaviy grammatik yondashuvdan ko'ra kommunikativ metodikaning ustunligini va o'quvchi motivatsiyasiga ijobiy ta'sirini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: rus tili chet tili sifatida, kommunikativ kompetensiya, nutqiy faollik, metodika, vaziyatli modellashtirish, fassilitatsiya, interfaol ta'lim.

1. KIRISH (INTRODUCTION)

Hozirgi globalashuv davrida rus tili xalqaro muloqot va professional hamkorlik vositasi sifatida o'z mavqegini saqlab qolmoqda. Biroq, ko'plab til o'rganuvchilar grammatik qoidalarni yaxshi bilishsa-da, jonli muloqotda qiyinchiliklarga duch kelishadi. Ushbu muammo pedagogikada "til to'sig'i" deb ataladi. Kommunikativ yondashuv (Communicative Language Teaching – CLT) aynan mana shu muammoni hal qilishga, ya'ni tilni bilim ob'ekti emas, balki muloqot quroli sifatida o'rgatishga yo'naltirilgan. Maqolaning dolzarbligi o'quvchilarni qisqa muddatda rus tilida erkin

so'zlashishga o'rgatishning yangi strategiyalarini ishlab chiqish zarurati bilan belgilanadi.

2. TADQIQOT METODOLOGIYASI (METHODS)

Tadqiqot jarayonida E.I.Passov va A.N.Shukin kabi metodist olimlarning kommunikativ ta'lim nazariyalari asos qilib olindi. Tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

- Komparativ tahlil: An'anaviy grammatik-tarjima metodi va kommunikativ metod samaradorligini solishtirish.
- Pedagogik eksperiment: O'quv jarayonida vaziyatli o'yinlar va rolli modellashtirishni qo'llash orqali o'quvchilar nutqiy o'sishini kuzatish.
- Deskriptiv metod: Kommunikativ yondashuvda qo'llaniladigan interfaol texnikalarni tavsiflash.

3. NATIJALAR VA MUHOKAMA (RESULTS AND DISCUSSION)

O'tkazilgan tadqiqotlar natijasida o'quvchilarni tezroq gapirishga o'rgatishning quyidagi ustuvor yo'nalishlari aniqlandi:

3.1. Vaziyatli modellashtirish (Situational Modeling)

O'quvchilarga sun'iy grammatik jumlar o'rniga real hayotiy ssenariylar beriladi. Masalan, "Aeroportda yuklarni rasmiylashtirish" yoki "Ishga qabul qilish intervyusi". Bunda o'quvchi grammatik xatolardan ko'ra, o'z fikrini yetkazish (meaning-making) ustida ishlaydi.

3.2. Rollar o'yinlari va "Axborot bo'shlig'i" (Information Gap)

Ikki o'quvchiga turlicha ma'lumotlar beriladi (masalan, birida poyezd jadvali, ikkinchisida esa yetib borish kerak bo'lgan manzil). Ular bir-biri bilan muloqot qilmasdan topshiriqni bajara olishmaydi. Bu usul o'quvchini tabiiy ravishda gapirishga majbur qiladi.

3.3. Xatolarni tuzatish strategiyasi (Feedback Mechanism)

Xalqaro metodikada qo'llaniladigan "Delayed Correction" (kechiktirilgan tuzatish) usuli samarali ekanligi isbotlandi. O'quvchi gapirayotgan vaqtda uning nutqini to'xtatmaslik nutq ravonligini (fluency) oshiradi. Xatolar dars yakunida umumiy tahlil qilinadi.

3.4. Raqamli Storytelling

Zamonaviy darslarda o'quvchilarning vizual tasvirlar asosida o'z hikoyalarini tuzishi ularning assotsiativ fikrlashini faollashtiradi va so'zlarni bog'lash tezligini oshiradi.

4. XULOSA (CONCLUSION)

Tadqiqot xulosalari shuni ko'rsatadiki, rus tilini chet tili sifatida o'qitishda kommunikativ yondashuv quyidagi natijalarni beradi:

1. O'quvchilardagi psixologik qo'rquv va til to'sig'i kamayadi.
 2. Nutqiy ravonlik grammatik aniqlik bilan uyg'unlikda rivojlanadi, ammo muloqot ustuvorlik kasb etadi.
 3. O'qituvchining roli "axborot beruvchi"dan "muloqot koordinatori"ga o'zgaradi.
- Xulosa qilib aytganda, kommunikativ metod o'quvchilarni real dunyo muloqotiga tayyorlashning eng samarali strategiyasidir.

5. ADABIYOTLAR RO'YXATI (REFERENCES)

1. Азимов Э. Г., Щукин А. Н. (2009). Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). М.: ИКАР.
2. Пассов Е. И. (1991). Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. М.: Просвещение.
3. Щукин А. Н. (2003). Методика преподавания русского языка как иностранного. М.: Высшая школа.

4. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press.
5. Brumfit, C. J. (1984). Communicative Methodology in Language Teaching. Cambridge University Press.